

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA
AL CARRER DE MANDONI, 1-12 (BARCELONA)**

(Dates de la intervenció: 4-15 de febrer

Codi MUHBA: 017/08

Direcció: Lluís Juan Gonzàlez

Barcelona, maig del 2008

Índex

Fitxa tècnica-----	3
1. Introducció -----	4
2. Situació geogràfica-----	5
3. Context històric i antecedents arqueològics -----	7
4. Motius i objectius de la intervenció -----	12
5. Mètode de treball -----	13
6. Descripció dels treballs realitzats -----	14
7. Conclusions-----	15
8. Bibliografia -----	16

ANEXES

- Fitxes estratigràfiques
- Planimetria
- Documentació fotogràfica

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carrer de Mandoni, 1-12.
UBICACIÓ	Barri de la Font de la Guatlla. Districte de Sants-Montjuïc, Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 428386 Y: 4580331 Z: 18,80 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	4 al 15 de febrer del 2008
PROMOTOR	FECSA-ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Lluís Juan Gonzàlez, arqueòleg director

1. Introducció

La intervenció arqueològica preventiva de la qual tracta la present memòria, s'ha dut a terme arran de la necessitat per part de l'empresa FECSA-ENDESA, de realitzar un de realitzar una rasa que permeti l'instal·lació d'una nova línia elèctrica entre els núms.1 i 12 del carrer de Mandoni, , a la ciutat de Barcelona. L'obra ha estat duta a terme per l'empresa VÁZQUEZ CCF i respon al núm. de llicència FECZE0261337.

Donat que aquest indret s'inclou en una zona d'interès arqueològic i alt valor històric, es va creure oportuna la necessitat d'intervenir-hi arqueològicament, realitzant-se un Projecte (codi MUHBA: 017/08) coordinat pel Museu d'Història de la Ciutat, de l'Ajuntament de Barcelona, i encarregant-se la gestió arqueològica a l'empresa **ATICS, S.L.** La direcció tècnica ha estat duta a terme per l'arqueòleg **Lluís Juan González**, i ha comptat amb la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

Els treballs en qüestió han estat realitzats entre els dies 4 i 15 de febrer del 2008.

2. Situació geogràfica

Com ja hem dit a l'apartat anterior, la intervenció arqueològica s'ha realitzat al núm. del carrer de Mandoni i el núm. del carrer de Sant Fructuós, al barri de la Font de la Guatlla, dins el districte de Sants-Montjuïc, de Barcelona. El terme municipal de la ciutat es troba conformat per la plana que delimiten pel S i pel N respectivament, els rius Llobregat i Besòs, amb els seus respectius deltes. El costat NW es troba delimitat per la serra de Collserola, pertanyent a la Serralada Litoral, i que té com punt dominant el Tibidabo; als seus peus trobem altres turons de menor rellevància com ara el turó de la Rovira, el turó de la Peira, el del Carmel i el del Putxet, entre d'altres. Finalment, la mar Mediterrània delimita la plana pel SE.

En aquesta plana quasi completament urbanitzada avui, es destaquen unes zones clarament diferenciades:

- a) El nucli antic, actual districte de Ciutat Vella, que restà emmurallat fins a mitjans del s. XIX. Proper a la mar, està dominat en el seu costat sud pel gran promontori de Montjuïc, que s'aixeca suaument sobre el pla i cau bruscamment sobre la mar, facilitant així la defensa del litoral. En aquesta zona hi podem diferenciar tres àrees:
 - un nucli central, sobre l'anomenat *Mons Taber*. Fou sobre aquest petit puig calcari on es va establir la primigènia ciutat romana que més tard donaria lloc a l'actual Barcelona, la *Colonia Iulia Augusta Paterna Faventia Barcino*.
 - al voltant d'aquest nucli central trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval, i que més tard quedaren englobades dins el perímetre de les muralles aixecades al s. XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Santa Maria del Mar, de Sant Pere i de la Mercè o dels Còdols.

- els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, començaren a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins del tercer recinte fortificat, que es bastí al llarg de la segona meitat del s. XIV.
- b) Una sèrie de petits nuclis de poblament més densos, antics pobles forans creats a l'entorn de la ciutat, sense possibilitat d'aproximar-se a la Barcelona emmurallada per evidents raons estratègiques. No serà fins a darreries del s. XIX, una vegada enderrocades les muralles, que aniran essent annexionats a la ciutat; així, serà Sarrià la darrera de les vil·les incorporades a la ciutat, ja a principis del s. XX.
- c) Una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del s. XIX (l'Eixample del pla Cerdà), quan caigueren les muralles medievals que impedièn el creixement urbanístic de la ciutat. L'Eixample va representar la unió entre la Barcelona vella i els municipis del Pla (que, com ja hem dit, acabarien formant part de la ciutat a partir de la fi del segle).

Concretament, la intervenció a la qual fem referència, es situaria al territori de l'antiga població de Sants, a la falda nord-occidental de la muntanya de Montjuïc, i dins del barri que actualment coneixem com a Font de la Guatlla, el desenvolupament del qual passarem a analitzar en el següent apartat.

3. Context històric i antecedents arqueològics

Context històric

Com hem anat dient en l'apartat anterior, la confluència dels carrers de Mandoni i de Sant Fructuós és situen en el que avui dia coneixem com el barri de la Font de la Guatlla, el qual ocupa la franja de terreny existent entre la plaça d'Espanya, l'avinguda dels Ferrocarrils Catalans, la Gran Via de les Corts Catalanes, i la pròpia muntanya de Montjuïc. El topònim ja el trobem a principis del s. XX com a veu popular, doncs les referències oficials són escasses, al ésser una zona que no fou urbanitzada fins els anys 20 del passat segle, a partir de cases barates d'obrers, mostra de les quals encara la trobem al sector del barri situat al voltant del carrer de Valls¹. Al tractar-se d'una zona rica en fonts (avui desaparegudes), destacant-ne la font de la Guatlla pel seu cabdal, es va pensar en consolidar una ciutat-jardí, amb cases de planta i pis, i un petit hort al davant, de les quals se'n van bastir tot un seguit al carrer de la Font Florida durant els anys 30²; però el projecte no va anar més enllà i el terreny va acabar essent urbanitzat de manera més o menys descontrolada a partir de la postguerra, donant-li la fisonomia que observem avui en dia.

Prehistòria

Si bé ja hem dit que aquest territori pertanyent a l'antiga vila de Sants, no fou urbanitzat fins ben entrat el s. XX, les dades arqueològiques demostren que la presència antròpica a tot l'àmbit de la muntanya és un fet molt més primerenc. El domini visual del pla de Barcelona i de la serra Pre-litoral, així com la proximitat del mar i del riu Llobregat (en temps antics possiblement navegable) van propiciar els establiments humans a Montjuïc des de la prehistòria; bona prova d'això és l'existència del taller del Morrot, a la vessant marítima de la muntanya, documentat durant les obres per les infraestructures olímpiques dels

¹ Veure fotografies 3 i 4

² Veure fotografies 1 i 2

jocs de 1992, i que deuria proveir d'instruments de jaspi a bona part de l'actual Barcelonès i el Baix Llobregat.

La continuïtat de poblament fins a períodes del Bronze sembla demostrada per la troballa de part d'una sitja datable cap el 900aC a la cantonada del carrer d'Annibal amb el de Margarit, ja al barri del Poble Sec.

Època Ibèrica

Serà durant el desenvolupament de que coneixem com a cultura ibèrica, quan començarem a trobar un poblament estable a Montjuïc, poblament que sembla concentrar-se al voltant de l'actual avinguda dels Ferrocarrils Catalans i el Centre Cívic La Bàscula, on, sobre un petit turó, es van localitzar un seguit d'estructures que podrien correspondre a espais d'hàbitat, i un mur de grans dimensions que bé podria ser la tanca del poblat; a això cal afegir tot un repertori estratigràfic pertanyent al s. IVaC, procedent de l'esllavissada del propi turó, i diverses sitges de grans dimensions que es van documentar per primera vegada durant els anys 20 del segle passat i s'excavaren majoritàriament l'any 1990.

Cal dir que, anteriorment, ja s'havien documentat restes ibèriques entre el castell i el cementiri, probablement un enclavament estacional del qual restaven part d'una llar de foc, forats de pal i una sitja, tot situable entre els ss. VII i VI aC.

Època Romana

La ocupació humana tindrà continuïtat durant els períodes romans republicans, amb un caràcter dispers i rural, tot i que utilitzant altres àrees de la muntanya situades més al sud, sobretot els voltants de l'actual Anella Olímpica, on és coneix l'existència d'una vil·la que perviu entre els ss. II aC i VI dC, i diversos forns de producció d'àmfores. També s'han documentat altres establiments al costat del fossar de la Pedrera, on es situa una vil·la existent entre els ss. II aC

i IV dC, i al sector avui ocupat per l'edifici de la Campana, amb restes d'una vil·la d'idèntica cronologia però amb l'afegit de presentar un petit àmbit termal.

Igualment, l'existència del port en algun punt de la desembocadura del Llobregat, sota protecció de la muntanya, va propiciar l'aparició de totes aquestes estructures d'hàbitat i producció agrícola

La fundació de la *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino* cap el 15aC i la consegüent intensificació de la població del pla, provoquen un progressiu abandó del sector sud de Montjuïc en favor de la vessant nord, més propera a la ciutat; potser la prova més evident d'aquest progressiu despoblament sigui la inexistència de zones de necròpolis o restes d'enterraments a la part més meridional de la muntanya. Aquesta tendència és mantindrà gairebé sense canvis fins als períodes medievals.

Època Medieval

L'any 878 trobem la primera referència a Montjuïc en un document medieval, quan una dona anomenada Casta fa donació a la seu de Barcelona, d'un seguit de terres situades a la muntanya. Sabem també que la progressiva colmatació del port per part dels sediments del Llobregat el van acabar inutilitzant, formant-se un seguit de llacunes, anomenades els Banyols, i un gran estany que fou conegut com l'Estany del Port, al voltant del qual algunes famílies aristocràtiques van construir cases i torres. Aquest nou nucli bé podria ser l'anomenada vilanova del Port o barri de Fraga, documentat a les fonts del s. XII, i que es trobava centralitzada per la capella de la Mare de Déu de Port i el castell del Port, ambdós construïts a les primeries del s. XI i destruïts cap el 1910 amb el traçat de la carretera del port.

A més de seguir proporcionant a la ciutat la pedra necessària per bastir els seus edificis, la muntanya anirà adquirint altres usos. Així, la compra per part de la comunitat jueva de Barcelona d'un terreny per enterrar-hi els seus morts cap el s. XI, origina el desenvolupament d'una extensa necròpolis que es va mantenir en ús fins l'assalt i destrucció del call l'any 1391; aquesta necròpolis

es situaria entre l'actual Mirador de l'Alcalde i les instal·lacions del Camp de Tir, quedant posteriorment dividida per la carretera del castell; segons la majoria d'autors, seria aquest fet el que hauria donat el nom actual a la muntanya, derivant-se la paraula Montjuïc del topònim *Mons Judaicus*, idea contraposada a la d'aquells que creuen que Montjuïc derivaria del topònim romà *Mons Iovis*.

Igualment cal destacar l'existència d'una torre defensiva al cim, almenys des del 1073, hereva d'alguna torre de guaita construïda durant la dominació romana, dins del recinte del castell.

Època moderna i contemporània

Finalitzada l'etapa medieval comencen les grans transformacions que donen a la muntanya de Montjuïc la fisonomia que podem veure actualment. Així, l'any 1640, durant el transcurs de la Guerra dels Segadors (1640-1659), l'antiga torre medieval del cim esdevé un fortí que, a la seva vegada, és transformat en el castell que observem avui dia per l'arquitecte Juan Martín Cermeño, un cop finalitzada la Guerra de Successió (1701-1714). Juntament amb la nova fortalesa, acabada el 1753, es tracen nous camins estratègics per arribar al cim de manera controlada tant des de la ciutat com des del delta de Llobregat, així com un polvorí separat del castell. D'ençà aleshores l'edifici es convertirà en una ombra negra des del qual es bombardejarà la ciutat o es reprimirà qualsevol moviment contrari al nou ordre establert, arribant a la màxima barbàrie amb l'afusellament del president de la Generalitat Lluís Companys a mans dels franquistes l'any 1940.

No serà fins a finals del s. XIX, quan la muntanya pateix una següent transformació, aquest cop a la façana marítima, amb l'acabament de les obres del Cementiri del Sudoest, inaugurat el 1883. Seguidament es procedirà a una primera urbanització d'alguns espais aprofitant la celebració de l'Exposició Internacional de l'any 1929, que té com a centre neuràlgic l'avinguda de Maria Cristina i el Palau Nacional, avui seu del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Després d'una etapa de cert abandó municipal, Montjuïc tornarà a la

primera fila amb la celebració del Jocs Olímpics de l'any 1992, que suposen la rehabilitació de l'antic estadi i les estructures creades l'any 1929, mitjançant la construcció de l'anomenada Anella Olímpica.

Intervencions anteriors

Com hem anat veient, han estat diversos els treballs arqueològics duts a terme a la muntanya de Montjuïc, motivats moltes vegades per la construcció de noves infraestructures, molts d'ells a principis del segle passat. Així durant la construcció de línia de tren entre Magòria i el port cap els anys 20, es van començar a documentar les restes ibèriques de l'actual avinguda dels Ferrocarrils Catalans, treballs que foren continuats per Serra i Ràfols l'any 1946. També el procés de construcció del cementiri va donar peu a troballes casuals com ara la làpida dedicada pel magistrat Gai Celi, apareguda l'any 1903, i que ens parla de la construcció d'una muralla amb torres i portes, potser referint-se a *Barcino*.

La construcció de les estructures necessàries per a l'exposició de l'any 1929, sobretot l'estadi, permeteren documentar part de la vila rústica de la qual parlàvem al principi de l'apartat anterior, així com diversos forns d'àmfores, a la zona coneguda com a Vista Alegre.

Ja en els anys 80 es documenten les viles existents al Fossar de la Pedrera i a l'edifici de la Campana, esmentades abans, entroncant, amb l'auge constructor propiciat per la designació de Barcelona com a seu olímpica, que suposa una revisió de tots els treballs fets amb anterioritat, tornant-se a intervenir en els sectors de l'avinguda dels Ferrocarrils, apareixent l'any 1990, 50 sitges de grans dimensions, datables entre els ss. V i IaC. La realització de les entrades per accedir a la ronda litoral entre els anys 1989 i 1990, permeten documentar una explotació de gres, que es remunta a l'etapa romana, d'una cinquantena de metres, segurament part d'una pedrera molt més gran i que, a hores d'ara, és l'única coneguda a Barcelona.

Finalment, caldria destacar els treballs realitzats al voltant de la necròpolis jueva, iniciats esporàdicament a finals del s. XIX. Moltes tombes foren destruïdes durant els anys 40 al construir-se les instal·lacions del Tir Olímpic, per la qual cosa es va engegar una intervenció a càrrec del *Instituto Municipal de Historia*, que va permetre documentar unes 170 tombes. La darrera actuació en aquesta zona data del 2001, en una campanya durant la qual es van documentar unes 600 tombes disposades a dos nivells situats a la banda oriental de l'antiga carretera del castell, però de les quals només se'n van excavar una vintena.

La resta de treballs realitzats fins l'actualitat han consistit en controls i seguiments arqueològics sense cap resultat positiu, tret de l'obertura dels dos refugis antiaeris situats a la part alta del Parc de la Primavera, al barri del Poble Sec.

4. Motius i objectius de la intervenció

Tal i com ja hem indicat en els apartats anteriors, els treballs arqueològics duts a terme han estat propiciats per la necessitat de l'empresa FECSA-ENDESA de realitzar una rasa que permetin la instal·lació d'una nova línia de baixa tensió. El fet de que la zona afectada estigui situada en un indret d'interès arqueològic i alt valor històric, com hem vingut explicant en l'apartat 3, ha donat peu a que es considerés la presència d'un control arqueològic preventiu en vistes a la possible aparició de restes i d'estructures, seguint el procediment establert per la llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i el Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic. En aquest sentit s'ha de tenir en compte que:

- a) L'àrea afectada es troba en la part baixa de Montjuïc, una muntanya en què es va donar un probable hàbitat dispers en època ibèrica i romana.
- b) En aquesta zona es localitzà una vil·la romana d'època tardorepublicana, de la qual es conservava part de les termes.
- c) Es coneix la presència d'un forn d'àmfores pròxim a aquest sector.

Tots aquests motius creiem que justifiquen per si sols la importància de dur a terme els citats treballs arqueològics a la zona per tal de localitzar i documentar les possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, procurant obtenir la màxima informació de l'àrea i així complementar els estudis realitzats fins el moment.

5. Mètode de treball

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en aquesta intervenció arqueològica s'ha utilitzat el mètode de registre ideat per E. C. Harris (HARRIS, 1991).

Es tracta d'una metodologia sistemàtica que consisteix a registrar objectivament els estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numera els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (UE), que els individualitza els uns dels altres. Cada UE es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, situació en les plantes i seccions, i posició física respecte a la resta d'UE del jaciment amb les quals es relaciona).

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, les quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

6. Descripció dels treballs realitzats

Els treballs als quals fa referència la present memòria s'inicien el dia 4 de febrer de 2008. Tal i com indicava el projecte d'obra entregat al MHCB, la intervenció suposava l'obertura d'una rasa de 100 m de llargada i uns 80 cm de fondària, als carrers de Mandoni i de Sant Fructuós, de Barcelona, per tal d'instal·lar una nova línia elèctrica. Aquesta rasa ha estat denominada com a rasa 100, essent numerades totes les UE documentades des del núm. 101.

Per la realització de la rasa, s'ha procedit a desmuntar el paviment existent, format per lloses de formigó, mitjançant martell pneumàtic, així com la seva preparació en formigó, per tal d'extreure el sediment sobrant amb una màquina tipus *bob-cat*. Per sota del paviment es va poder documentar un estrat format per sauló barrejat amb argila i alguna resta de material constructiu, que cobria els diferents serveis instal·lats amb anterioritat. En cap moment s'ha pogut observar cap resta arqueològica o cap indicatiu que fes pensar en la seva existència.

Així doncs, havent-se realitzat tota la infraestructura necessària per la instal·lació de les noves connexions, es van donar per acabats els presents treballs el dia 15 de febrer del 2008.

7. Conclusions

El resultat de la intervenció al carrer de Mandoni i al carrer de Sant Fructuós, amb codi MUHBA: 017/08, constata la inexistència de restes arqueològiques rellevants a la zona afectada, podent-se parlar de resultats negatius. L'estratigrafia que s'ha pogut documentar ha consistit en una seqüència contemporània formada per una capa de lloses que conformen el paviment del carrer, cobrint una capa de preparació de formigó. Per sota d'aquesta capa de formigó ha aparegut sauló barrejat amb argiles i material constructiu, que cobria serveis moderns (aigua, gas, electricitat).

L'escassa profunditat de les rases realitzades (amb un màxim de 80cm.), ha impedit documentar les cotes inferiors, per la qual cosa no es pot descartar que hi hagi restes arqueològiques per sota d'aquestes, tenint en compte els antecedents de la zona en qüestió.

8. Bibliografia

- **AA. VV.-** *Actes del I congrés d'història del Pla de Barcelona, celebrat a l'Institut Municipal d'Història. El Pla de Barcelona i seva història.* 1982.
- **AA. VV.-** *Els barris de Barcelona, vol. II (Sants-Montjuïc, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi).* Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1998.
- **AA. VV.-** *Història de Barcelona, vol. 2, 3, 4, 5.* Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.
- **AA. VV.-** *Quaris 03.* Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. Barcelona, 2003.
- **AJUNTAMENT DE BARCELONA.** *Urbanisme de Barcelona.*
<http://www.bcn.es/urbanime>
- **GARCIA I ESPUCHE, A.-** *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial.* Barcelona, 1986.
- **HARRIS, E.C.-** *Principios de estratigrafía arqueológica.* Crítica. Barcelona, 1991.
- **SANTANACH i SUNYOL, L.-** *Memòria de la intervenció arqueològica als carrers de Guadalquivir, 1, 2-7 / Guadalete, 6.* Àrea de Coneixement i Recerca de la Generalitat de Catalunya, 2005.

ANEXES

- **Fitxes estratigràfiques**
- **Planimetria**
- **Documentació fotogràfica**

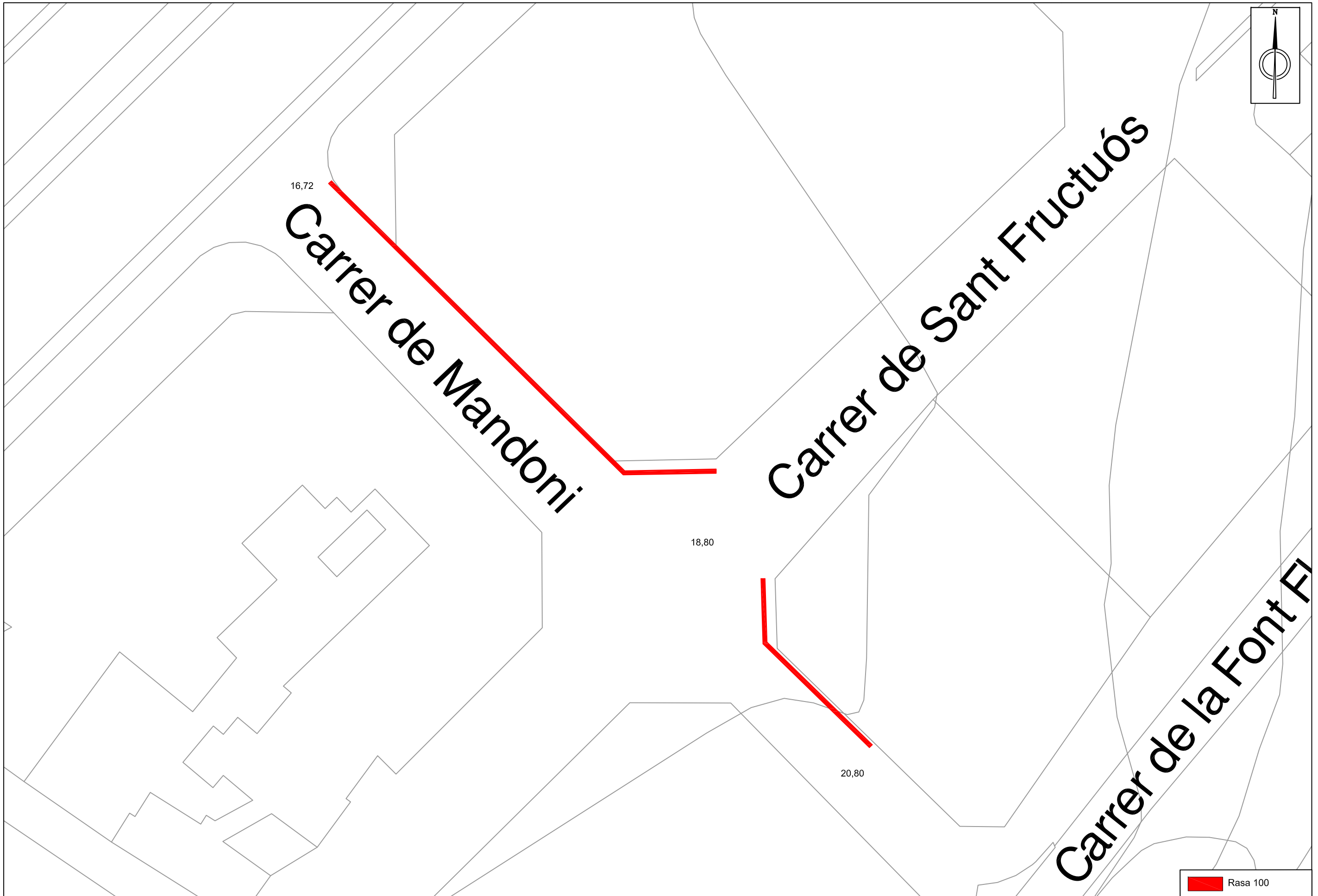
Fitxes estratigràfiques

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA: C/ Mandoni, 12			U.E.: 101	
Sector: 100	Codi MUHBA: 017/08	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Paviment			
DESCRIPCIÓ	Paviment actual del carrer, format per rajoles de formigó de 20 cm per 20 cm			
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	102	Cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA: C/ Mandoni, 12			U.E.: 102	
Sector: 100	Codi MUHBA: 017/08	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Preparació de paviment			
DESCRIPCIÓ	Preparació del paviment UE 101, formada per una capa de formigó d'uns 20 cm de potència.			
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	103	Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	101
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA: C/ Mandoni, 12			U.E.: 103	
Sector: 100	Codi MUHBA: 017/08	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Estrat			
DESCRIPCIÓ	Estrat format per argila i sauló, amb restes de material constructiu contemporani.			
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	103
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Planimetria

 Rasa 100

Fotografia núm. 1: cases baixes situades al carrer de la Font Florida

Fotografia núm. 2: façanes al carrer de la Font Florida

Fotografia núm. 3: sector del barri on perviuen les *cases barates*

Fotografia núm. 4: pervivència de les *cases barates*

Fotografia núm. 5: vista de la rasa 100

Fotografia núm. 6: vista de la rasa 100

Fotografia núm. 7: vista de la rasa 100

Fotografia núm. 8: vista de la rasa 100

Fotografia núm. 9: vista de la rasa 100

Fotografia núm. 10: vista de la rasa 100